

JB2900 1 Fordypningsoppgave

Kandidat 120

Oppgaver	Oppgavetype	Vurdering	Status
i Informasjon	Dokument	Ikke vurdert	Lever
1 Besvarelse	Filopplasting	Manuell poengsum	Lever
2 Evt. vedlegg	Filopplasting	Manuell poengsum	Ikke lever
3 Evt. vedlegg	Filopplasting	Manuell poengsum	Ikke lever
4 Evt. vedlegg	Filopplasting	Manuell poengsum	Ikke lever

JB2900 1 Fordypningsoppgave

Emnekode	JB2900	PDF opprettet	02.06.2017 12:18
Vurderingsform	JB2900	Opprettet av	Yan Hoffmann
Starttidspunkt:	26.05.2017 18:00	Antall sider	36
Sluttidspunkt:	02.06.2017 12:00	Oppgaver inkludert	Ja
Sensurfrist	201706230000	Skriv ut automatisk rettede	Nei

Seksjon 1

1 OPPGAVE

Besvarelse

Last opp besvarelsen din her:

Last opp filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Filopplasting

Filnavn	17119461_cand-3963205_17117467
Filtype	pdf
Filstørrelse	844.416 KB
Opplastingstid	02.06.2017 08:26:44

Neste side
Besvarelse vedlagt

Norsk fred i Colombia

**En undersøkelse av norsk pressdekning av Colombia –i fire riksdekkende papiraviser–
i perioden**

September 2016 - mars 2017.

Fordypningsoppgave 2017

Bachelorstudium i Journalistikk

Høgskolen i Oslo og Akershus, Fakultet for samfunnsvitenskap

Innholdsfortegnelse

Del 1 Innledning.....	4
Innledning.....	4
Problemstilling.....	5
Del 2 Bakgrunn og teori.....	5
Eksisterende litteratur.....	5
Utenriksjournalistikk under press.....	6
Dekningen av Latin-Amerika.....	6
Rammeteorier.....	7
Rammer og narrativ i kulturen.....	8
Bruken av rammeanalyse.....	8
Bildeanalyse.....	9
Del 3 Metode.....	9
Triangulering.....	9
Eksplorativt design.....	10
Framgangsmåte for innholdsanalyse.....	10
Avgrensninger.....	11
Kvalitativ metode.....	11
Hermeneutikk.....	11
Intervju.....	11
Validitet og reliabilitet.....	12
Del 4 Resultat og diskusjon.....	13
Colombia sett gjennom min empiri- sammendrag av pressedekning.....	13
Det meste handler egentlig ikke om Colombia.....	14
Presisering av kriteriet.....	13
Lite ble skrevet før og etter fredsavtalen og -prisen.....	14
Sport er den største kategorien.....	15

Tverrfaglig fordypningsoppgave	JB2900_1	Kandidatnummer: 120
De fleste sakene er ansiktsløse.....	15	
Mannlige ekspertkilder og kvinner som offer.....	16	
Santos regjerer.....	17	
Presidenten har sitt på det tørre.....	17	
Helterammen.....	18	
Kritikerne står ikke i kø.....	18	
Konfliktrammen.....	19	
Stemmer som går tapt i krig.....	19	
En konflikt under radaren.....	20	
Norge på vegne av Colombia.....	19	
Norge som fredsnasjon.....	22	
Norsk laks skaper fred.....	22	
Den norske linken- journalistene svarer.....	24	
Del 6 Oppsummering og konklusjon.....	25	
Konklusjon.....	25	
Litteraturliste.....	28	
Del 7 Vedlegg.....	32	
Vedlegg 1: Intervjuguide.....	32	
Vedlegg 2: Innholdsanalyse.....	32	

Del 1 Innledning

I 2014 tilbrakte jeg to måneder på Sri Lanka som surfeturist. På det tidspunktet visste jeg ikke at tidligere utviklingsminister Erik Solheim var et kjent navn på øya, eller at flere hundre buddhistiske munkene ti år tidligere brente norske flagg i protest mot Norges rolle i fredsprosessen på Sri Lanka. *Hva var det som hadde fått munkene til å rase mot Norge?* Jeg ble svært overrasket av å lære at Norge hadde mislyktes med å skape fred på øya. Som vertsland for utdelingen av Nobels fredspris og med internasjonalt engasjement i fredsdiplomati de siste 25 årene, i områder som Guatemala, Sør-Sudan, Sri Lanka og Midtøsten, har vi skaffet oss en nasjonal identitetsfølelse som fredsnasjon (Krøvel 2009 s.68). Om Norge virkelig *er* en såkalt fredsnasjon, skal jeg ikke diskutere i denne oppgaven. Det jeg derimot finner interessant er hvordan media bidrar til å styrke eller svekke vår nasjonale identitetsfølelse gjennom valg av nyhetsrammer. ”Pressedekningen av ”andre” sier ofte mer om oss selv og våre verdensbilder enn om de faktiske forholdene i landene”, hevdet Anne Hege Simonsen og Elisabeth Eide i forbindelse med utgivelsen av boka ” Verden skapes hjemmefra” (UIO 2011).

Roy Krøvel har blant annet sett på pressedekningen av Guatemala fra 1994-95, i en periode hvor Norge var involvert som fredsmekler. Ifølge Krøvel ble vårt bidrag til fredsprosessen overdrevet presentert i norske medier. De viktigste forhandlingene foregikk i realiteten i Mexico (2011 s.5). I fordypningsoppgaven ” En hvit flekk på mediekartet”, undersøker Hætta og Greger pressedekningen av Latin-Amerika i perioden 2002-2015, og undrer seg innledningsvis over om deknningen kan fortelle oss noe om vår egen kultur? (2016 s.6). Høsten 2016 underskrev den colombianske regjeringen en fredsavtale med geriljagruppen FARC, og endte en over 50 år lang borgerkrig. Norge var en av tilretteleggerne for fredsavtalen, og senere det året vant president Juan Manuel Santos Nobels fredspris, noe som naturligvis har gjort Colombia mer framtrødende i norske medier den siste tiden.

Jeg vil undersøke noe helt ferskt–nemlig deknningen av Colombia i en periode hvor norske interesser har vært tydelig representert. Jeg kommer til å bruke kvalitativ metode og utføre en kvantitativ innholdsanalyse, med fokus på rammer. Jeg kommer videre til å supplere med

intervju som metode. På den måten håper jeg å forstå hvordan og hvorfor norske journalister prioriterer som de gjør. Hvilke kilder, tema, rammer og narrativ er det som dominerer, og hvilke perspektiver blir underspilt? Med en systematisk gjennomgang av dekningen av Colombia før, under og etter fredsavtalen og -prisen, i fire riksdekkende papiraviser, ønsker jeg å bidra med ny informasjon som bygger videre på tidligere forskning om norsk utenriksjournalistikk. Håpet er å kunne øke bevisstheten om måten vi bedriver utenriksjournalistikk på den dag i dag.

Problemstilling

Med utgangspunkt i undringen innledningsvis har jeg laget en overordnet problemstilling:

Hva kjennetegner pressedekningen av Colombia –i fire riksdekkende papiraviser– i perioden september 2016 til utgangen av mars 2017?

Jeg har valgt å ha tre underordnede forskningsspørsmål for denne oppgaven.

- 1. Hvilke perspektiver og tendenser dominerer i dekningen av Colombia før, under og rett etter fredsavtalen og -prisen?*
- 2. I hvilken grad blir alternative perspektiver løftet fram?*
- 3. Hvor mye skriver norske medier om Colombia, hva skriver de og når samler det seg opp?*

Del 2 Bakgrunn og teori

Eksisterende litteratur

Det er skrevet mye fag- og forskningslitteratur i grenselandet utenriks- og fredsjournalistikk. Jeg har valgt ut litteratur og teori som kan gi et grunnlag for å forstå og diskutere funnene mine, gjennom blant annet å gi en nødvendig kontekst å forstå de ut ifra. Jeg har spesielt benyttet meg av Elisabeth Eide og Anne Hege Simonsens litteratur. Sammen har de vært bidragsyttere og redaktører for to svært relevante bøker som tar for seg norsk utenriksjournalistikk, både gjennom systematisk undersøkelse av pressedekningen av den ikke-vestlige verden fra 1902-2002 (2008) og mer normativt gjennom en lærebok i utenriksjournalistikk (2009).

Roy Krøvel er min veileder. Han har doktorgrad i historie, med fokus på Latin-Amerika, og er spesielt opptatt av hvordan norske journalister dekker kontinentet. Derfor har jeg også benyttet meg av hans tidligere forskning og -litteratur. Blant det viktigste bidraget er forskningsartikkelen "*Fred som dialog? Korleis kan dei sosiale rørslene skape eit alternativ?*", hvor Krøvel problematiserer medias hang til å velge elitekilder, spesielt de norske, da det er de som får produsere rammene for mediedekningen når Norge er engasjert i fredsprosesser (2015). Hætta og Greger konkluderer i sin fordypningsoppgave med at dekingen av Latin-Amerika var preget av punktbelysning som motvirket en "kompleks og dynamisk forståelse av virkeligheten" (2016 s. 48). De observerte også at dekingen av kontinentet i norske aviser avtok, både relativt og i absolutte tall, etter finanskrisen i 2008/2009 (ibid s.49).

Utenriksjournalistikk under press

Mye har endret seg på både godt og vondt for norske journalister de siste 25 årene – siden internetts oppfinnelse. Ny teknologi har gjort kommunikasjonen mer treffsikker, noe som har endret stoffmiksen. Nye medier og publiseringsplattformer har dessuten vokst fram, og tradisjonelt etablerte medier konkurrerer nå om annonseinntekter mot Facebook, Google og blogger av alle slag. "Mediebransjen sliter" har for lengst blitt et mantra i bransjen. I en travel mediehverdag med harde økonomiske prioriteringer er det ikke uvanlig å dekke verden bak skrivepulten, og la de store nyhetsbyråene ta seg av observasjon og vinkling (Eide og Simonsen 2009 s.7-10). Nettet gir samtidig mange muligheter til å finne fram til kilder og saker i en tid med økt globalisering, likevel er det utenriksstoffet som lider først under perioder med trang økonomi i bransjen. "Korrespondentstillinger og reiser er ofte salderingsposten når redaksjonene skal kutte i budsjettene" (ibid).

Dekningen av Latin-Amerika

I Latin-Amerika har NRK en fast frilanser stasjonert i Brasil, bortsett fra det er det ingen faste korrespondenter meg bekjent, fra noen norske medier per dags dato. Det kan tyde på at Latin-Amerika står lavt i kurs hos norske medier. "Når mediehusene ikke prioriterer en fast korrespondent over tid i et område, er det ingen der som kan fungere som korrektiv til byråene" (ibid s. 9). Ifølge Eide råder det i tillegg en oppfatning om at utenriksjournalistikk ikke er så interessant for leseren, hvis ikke nordmenn er med i bildet. Hun mener det kan være årsaken til at det blir færre utenrikskorrespondenter og frilansere med verden som arena.

”Utlandet er først og fremst interessant som en kulisse for Norge og nordmenn” (Eide 2001 s. 38).

Hætta og Greger argumenterer for at utenriksdekningen er nært knyttet til de ulike redaksjonenes økonomi, da det kan være ressurskrevende å sette seg inn i utenriksaker, noe deres respondenter gir uttrykk for. De ser den dårlige økonomien i mange av avisredaksjonene de undersøkte, i sammenheng med en nedgang i utenriksdekningen, og da særlig dekningen av Latin-Amerika (2016 s.48).

Rammeteori

Rammeanalyse er et voksende område innen kommunikasjonsforskning og brukes spesielt for å analysere nyheter, medieeffekter og politisk kommunikasjon. I dette kapittelet skal jeg konsentrere meg om nyhetsrammer, altså analyse av journalistiske tekster, og forhold som skaper visse rammer i teksten. I en slik analyse er man spesielt interessert i hvordan media dekker et bestemt tema ved å belyse noen aspekter av virkeligheten, på bekostning av andre deler (Knudsen 2016 s.28). Det finnes mange ulike forståelser av rammebegrepet i forskjellige fagdisipliner, derfor skal jeg bruke en av de mest siterte på forskningsfeltet kommunikasjon, Robert M. Entman, som rettesnor for denne oppgaven.

To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described. (1993 s.52)

Å ramme inn en tekst er her forstått som å vinkle, nemlig hva du vektlegger og synliggjør i en tekst. Teorien kan i sin enkleste forstand brukes for å forstå hvilke valg av fremstillinger i media som er de dominerende. I en slik analyse vil man være opptatt av flere aspekter ved teksten, for eksempel hvilke løsninger på et problem eller moral teksten fremmer. Entman påpeker videre at biter med informasjon i en tekst blir mer fremtredende ved repetering, nøkkelord, plassering eller ved å knytte teksten til kulturelt kjente symboler (ibid s.53).

Det kan også være av interesse å se på overordnede faktorene som kan påvirke rammedannelsen, eksempelvis avisas målgruppe og økonomi, nyhetskriterier og tilgjengelighet til og valg av kilder. Hvis journalistene eksempelvis alltid lar en viss type kilde få snakke om en sak, så blir kildene i stor grad med på å definere rammene. ”Medierammer er

ikke noe som ligger fast, de påvirkes av politiske forhold, journalistens relasjon med kildene, samt redaksjonens egne vurderinger, og de vil kunne utfordres og endres" (Allern 2015 s.197).

Rammer og narrativ i kulturen

Baldwin Van Gorp er opptatt av at rammer er noe som må finnes i vår delte kultur, ikke nødvendigvis i selve teksten. Hvordan leseren tolker en ramme antas derfor å være knyttet til den kulturen som leseren er en del av, og de diskursene, mytene og fortellingene vi i fellesskap tar for gitt. Van Gorp peker på betydningen av journalistens bruk av narrativ, og argumenterer for at et viktig aspekt ved tolkningen av rammen på mottakersiden, er om rammen gir en sammenheng som nyheten kan tolkes ut i fra (2006 s.60-78). Eksempelvis kan en nyhetsartikkel om en norsk fredsdiplomat, kanskje "plasseres" i et større narrativ– fortellingen om Norge som uselvisk fredsnasjon. Et narrativ er her forstått som fortellinger og myter forankret i kulturen.

Rammer kommuniserer mer effektivt og blir mer meningsfull for mottakeren hvis de stemmer overens med mottakerens mentale kategorier, som hun sorterer informasjon om verden og inntrykk ut i fra. Leserens egne rammer. Det kan derfor være risikabelt for pressen å gå ut av etablerte rammer og narrativ i en felles kultur, fordi teksten ikke blir like meningsfull for mottakeren (Entman 1993 s. 53-55). Men det er ikke nødvendigvis slik at forståelsen av teksten er unison. Tolkningen er også avhengig av leserens kunnskapsnivå, verdier og sympatier, derfor kan rammenes påvirkning på meningsdannelsen variere. Rammen fungerer slik å forstå som en invitasjon til å lese en nyhet på en bestemt måte (Van Gorp, s. 63). Et eksempel på dette er hvis man i vestlig media kaller "en terrorist" for "en frihetskjemper". Sistnevnte ramme kommuniserer dårlig med et vestlig publikum, mens i andre kulturer og land er det kanskje nettopp "frihetskjemperen" som er den mest etablerte rammen. Denne tolkningen kan muligens forstås i lys av et større narrativ, nemlig "krigen mot terror".

Bruken av rammeteori

I denne oppgaven kommer jeg til å bruke rammeteorien for å undersøke hvilke vinklinger, tema og kilder som er mest fremtredende og dermed dominerende i nyhetsdekningen av Colombia. Det er ikke utenkelig at en kunne oppdaget relativt like funn ved en diskursanalyse. "En diskurs representerer et tankesett, et mønster eller en sammenheng å fortolke verden innenfor". Vi er vanligvis ikke bevisst våre diskurser, da de er forankret i

grunnleggende normer. Det vi dermed tar for gitt i en tekst (Doxa), er det som er mest interessant i en diskursanalyse (Hågvar 2007 s. 20). Rammeteori og diskursteori er etter mitt skjønn nært beslektet, men kommer fra forskjellige forskningstradisjoner, og har dermed litt forskjellige framgangsmåter. Diskursanalyse går ifølge Audun Beyer, dypere på språk og setningsnivå, og er opptatt av språkets makt, mens rammeanalyse kan eksempelvis være opptatt av hvilke løsninger på et problem eller hva slags/hvilken moral teksten fremmer (2010).

Jeg kommer til å låne tanker fra diskursteorien og andre tekstanalyse-tradisjoner, ved å lete etter det som er underforstått i en tekst under analysen. Hvilken versjon av virkeligheten som blir fremhevet fra journalisten sin side, er forbundet med hvilke diskurser hun velger å bruke i teksten. Det kan også si noe om hvilke målgrupper journalisten henvender seg til (Hågvar 2007 s. 21). Jeg tar ikke utgangspunkt i allerede kjente og studerte nyhetsrammer, men kommer til å fremsette egendefinerte rammer. Det kommer også til å bli viktig for meg å sette rammene i et historisk perspektiv, for å kunne forstå dem bedre.

Bildeanalyse

Når vi leser en tekst i avisa, ser vi gjerne bildet først. Bildene blir dermed bestemmende for hvordan teksten skal leses, og er med på å konstruere rammene i teksten (Eide og Simonsen 2009 s.95). Bildets denotasjon er det vi *ser*, til forskjell fra bildets konnotasjon, som er det vi assosierer med det vi ser. Konnotasjoner er gjerne kulturelt betinget og gir oss tilleggsopplysninger utover det vi faktisk ser (Hågvar 2007 s.68). I tillegg til at bilder kan leses kulturelt og dermed symbolsk, så vil bildets betydning for teksten også være avhengig av plassering, synlighet, og det som omringer bildet (Ibid s.69). Jeg kommer ikke til å gjøre dyptgående bildeanalyser, men i den hensikt å forstå rammene i teksten, anser jeg det som nyttig å forstå bildets betydning.

Del 3 Metode

Triangulering

I denne oppgaven har jeg valgt både kvalitativ og kvantitativ metode, samt intervju. Da jeg anser en kombinasjon av metoder for å være best egnet for å svare på problemstillingen min. Dette kalles for metodetriangulering. ”Det kan være fruktbart å kombinere ulike typer data og

analyseteknikker for å se om de gir samme beskrivelse av et fenomen” (Østbye mfl. 2013 s. 22).

Eksplorativt design

Oppgaven har et eksplorativt design, det vil si at tilnærmingen er utforskende. Jeg går ikke ut i fra en hypotese, men gjør meg kjent med et område hvor det tidligere ikke har blitt gjort systematisk forskning. Noe som kjennetegner tilnærmingen er at den er fleksibel, slik at man kan tilpasse seg og ta hensyn til uventede forhold etterhvert som disse oppdages (ibid, s.267). Hvis jeg skulle identifisert rammene på forhånd, og sortert tekstene i forhåndsbestemte kategorier, kunne jeg risikert å gå glipp av noen rammer. Svakheten med tilnærmingen i denne sammenhengen, kan kanskje være at resultatet lettere kan påvirkes av mine tendenser.

Innholdsanalyse

Kvantitativ innholdsanalyse er en velegnet metode for å analysere og strukturere et stort tekstmateriale, og styrken til metoden er at det på en effektiv måte lar seg gjøre å analysere et stort tekstmateriale, og særlig over tid. Det er et krav om at det man skal analysere kan telles og måles mest mulig objektivt og systematisk (Østbye mfl 2013, s 209).

Framgangsmåte for innholdsanalyse

Jeg har brukt databasen Retriever og gjort et søk over alle saker med ordet ”Colombia”, fra 1.september 2016 til 31.mars 2017. Jeg har valgt papiravisene Dagbladet, Aftenposten, VG og Dagens Næringsliv. I min datamaxtrise har jeg følgende variabler: *utgivelse, sjanger, tema, navn på sak, navn på journalist, kilde 1 og 2 og aspekt* (mer detaljerte kategorier, hvor jeg også ser på hvilket standpunkt som fremmes i teksten). Videre har jeg telt alle aspektene og regnet ut hvor mange prosent av dekkningen de ulike aspektene står for. Dette gjorde jeg for å lettere identifisere hvilke rammer som dominerte. Selv om det kommer opp 263 saker på Retriever i valgt tidsrom og valgte medier, så har jeg endt opp med 240 tekster i mitt utvalg. Mange av sakene er dobbeltregistreringer, eller på andre måter misvisende. Eksempelvis er det den 11.10.16, to artikler fra Aftenposten som er helt like, men som likevel blir registrert to ganger i Retriever. Jeg har også fjernet quizzes fra utvalget.

Avgrensninger

I oppgaven har jeg valgt å avgrense meg til papiravisene, da nettartikler ofte kan være multimedial, noe som hadde ført til flere elementer i analysen. På grunn av oppgavens begrensninger i tid og sidetall, så jeg det som en nødvendig avgrensning. Det har vært et strategisk valg å analysere fire riksdekkende aviser, som når bredt ut i befolkningen. VG og Dagbladet valgte jeg fordi de er de største løssalgavisene. Aftenposten er den største abonnementsavisen og appellerer til andre lesere, mens Dagens Næringsliv er en nisjeavis og kan tilby utradisjonelle perspektiver.

Kvalitativ metode

Ved å bruke kvantitativ metode kan jeg se at det blir skrevet mye om Colombia i noen perioder, men for å si noe mer om hva sakene handler om, har jeg funnet det mer hensiktsmessig å bruke kvalitativ metode. ”Tekstanalyse er en generell betegnelse på kvalitative studier av tekster”(Østbye mfl. 2013 s.61). Fordi jeg har en eksplorerende tilnærming, vil en innledende kvantitativ kartlegging kunne være nyttig når det kommer til å velge et mest mulig interessant felt å fordype seg i kvalitativt (Ibid s. 272).

Hermeneutisk tilnærming

Rammene var ikke tydelige på forhånd, men har blitt tolket ut av materialet gjennom en hermeneutisk tilnærming. Det vil i denne sammenhengen si at jeg forsøker å forstå eller tolke en tekst og et samfunn gjennom en tolkningsprosess i ulike faser, hvor man forstår deler i lys av helheten, og hvor man siden setter sammen et helhetsperspektiv på grunnlag av enkeltobservasjoner (Østbye mfl. 2013 s.21).

Intervju

Jeg bruker semi-strukturerte intervju for å kvalitetssikre mitt materiale og bekrefte eller avkrefte mine funn i analysen. Jeg har intervjuet noen av de journalistene som skrev mest om Colombia i perioden for min analyse; Helene Skjeggstad i Aftenposten, Erlend Skevik i VG, Kjetil Wiedswang i Dagens Næringsliv og Tore Bergsaker i Dagbladet. Jeg utførte alle intervjuene på telefon, med fem forhåndsdefinerte spørsmål, med mulighet for fleksibilitet med tanke på oppfølgingsspørsmål (Se vedlegg 1 for intervjuguide).

Ideelt sett skulle jeg møtt alle sammen, da det kan være fordelaktig å sørge for at informanten føler seg trygg på å svare på kontroversielle spørsmål. I et telefonintervju risikerer man at

kollegaer eller andre kan lytte til samtalen, og at informanten dermed føler seg begrenset med tanke på hva hun kan si (ibid s.106). Jeg vektlegger likevel at journalister er vant til å bruke telefon som arbeidsverktøy, for å utføre egne intervju. Det er rimelig å anta at risikoen for misforståelser eller ubehag er litt mindre av den grunn. Jeg tok opp samtalen med samtykke, slik at jeg kunne transkribere siden. Utføringen av intervjuene skjedde ganske sent i prosessen, dette fordi jeg ønsket å ha god oversikt og kjennskap til materialet mitt, for å bidra med relevante oppfølgingsspørsmål. ”ikke minst kan dette være et poeng når en skal intervju folk som selv er vant til å intervju” (Ibid).

Validitet og reliabilitet

Validitet handler om å bruke de metodene eller redskapene som er best egnet for problemstillingen i oppgaven (Ibid, s.26). Hvis man visualiserer at det jeg skal måle er inni en sirkel, så vil jeg ved metodetriangulering sørge for at jeg nærmer meg sirkelen fra flere hold. Hvis en av metodene ikke treffer i nærheten av sirkelen, vil det svekke validiteten. Eksempelvis så er intervju brukt som et supplement til de andre metodene, for å få bedre innsikt i funnene. Intervju alene hadde ikke gitt et tilstrekkelig grunnlag for å svare på problemstillingen. Kvantitativ innholdsanalyse egner seg for telle antall artikler om Colombia og dermed se når det samler seg opp. En kombinasjon mellom kvantitativ og kvalitativ metode vil egne seg bedre for å svare på hvilke perspektiver som råder og hvilke som er underspilt i deknningen.

Reliabilitet er forstått som påliteligheten i datainnsamlingen, bearbeidingen og analysen av data (Ibid, s.27). Van Gorp skriver at man ikke er garantert avkastning av rammeforskning. Han peker på at forskeren er bundet til å ta en rekke beslutninger i løpet av en studie, slik at subjektiv tolkning ser ut til å være nesten uunngåelig (2006 s.71). Uansett hvor kildekritisk og påpasselig jeg har vært i innsamlingen av data, vil det likevel finnes elementer i analysen som ikke kan dokumenteres fullt ut (Østbye mfl. 2013 s.265). Dermed vil jeg påstå at oppgaven har høy validitet, men noe lavere reliabilitet med tanke på rammeanalysen. Det bør sies at ”kvantitativ analyse har sin styrke når det gjelder å holde høy reliabilitet, mens kvalitativ analyse kanskje kan bringe forskeren tettere inn mot kjernen av de teoretiske begrepene, og altså skåre høyt på definisjonsmessig validitet” (Ibid, s.28).

Del 4 Resultat og analyse

Colombia sett gjennom min empiri– sammendrag av pressedekning

Ut i fra materiale som jeg skal presentere litt senere i resultat- og analysedelen, ser jeg det som en nødvendighet å forklare litt om hendelser i Colombia som har vist seg i norsk pressedekning. Dette har skjedd i Colombia mellom september 2016 og mars 2017:

September: Den første fredsavtalen ble undertegnet av den Colombianske regjeringen og FARC-geriljaen i Cartagena etter mange års forhandlinger, med Norge som en av tilretteleggerne sammen med Cuba.

Oktober: Folket sa nei til fredsavtalen i en folkeavstemning, med et knapt flertall, noe som førte til at fredsavtalen ikke ble et tillegg i grunnloven. Santos vinner Nobels fredspris.

November: Fredsavtalen blir modifisert etter krav fra kritikerne. Denne gangen ble det ikke ny folkeavstemning. Det vil si at fredsavtalen er mer sårbar for framtidige politikere sin vilje, da det blir vanlig lovgivning. Et fly fra Brasil styrter i jungelen i Colombia. 77 mennesker blir drept, der i blant et helt fotballag.

Desember: FN er bekymret over et økt antall drap på ”sosiale ledere” i Colombia etter fredsavtalen. Santos kommer til Norge for å motta Nobels fredspris. Det diskuteres om skogen i Colombia kan bli viktig for freden ved hjelp av norske investeringer.

Januar: Et norsk filmcrew blir evakuert av politiet under filming i Bogota, på grunn av en skyte-episode. Syv personer omkom da en hengebro raste.

Februar: Bombe såret over 20 personer.

Mars: Flere sitatsaker om tiden da Pablo Escobar styrte Colombia med terror, inspirert av den kjente TV-serien Narcos på Netflix. Sønnen til Pablo Escobar ga ut bok om sitt liv og sitt forhold til faren. Han turnerte Europa og besøkte blant annet Norge, hvor han gjorde flere intervju. Kokainproduksjonen ble rapportert til å være høyere enn noensinne.

Det meste handler egentlig ikke om Colombia

I en retrieveranalyse over den helhetlige dekningen av Colombia i et historisk perspektiv, ser man at 2016 var det året det ble skrevet mest om Colombia i norsk papirpresse –noen sinne– med 3269 saker. Dekningen av Colombia økte jevnt og trutt siden år 2000, og 2016 var altså toppåret. Sammenlignet med ordet ”Norge” har Colombia hatt en relativt større økning. Likevel opplevde jeg ved nærmere analyse at mange av sakene i mitt eget utvalg på 240

tekster i halvårsperioden september 2016 til utgangen av mars 2017, ikke *egentlig* handlet om tilstander i Colombia. Basert på de 240 sakene fra VG, Dagbladet, Dagens Næringsliv og Aftenposten, så identifiserte jeg 98 saker som handlet om Colombia, med kriteriet om at *en tilstand i Colombia, en kjent person eller en kjent hendelse fra Colombia er beskrevet i minst en setning, eller at det handler om forholdet mellom Colombia og Norge*. Heretter vil jeg kalle de 98 sakene for ”avgrenset utvalg”.

Presisering av kriteriet

Man kan jo selvfølgelig drøfte om det trengs en setning for å si noe om Colombia? Et fotballresultat kan, for de innvidde, fortelle at Colombia dessverre ikke kommer til VM i år. ”Colombia 43” er ikke en setning, men hvis jeg sier at Colombia er på 43. plass på en lykketabell, over verdens lykkeligste land. Sier ikke det noe om samfunnet? I forskning er tekstbegrepet utvidet og har en annen betydning enn i dagligtalen. I det utvidede tekstbegrepet vil bilder, filmer, layout og tall etc. også være inkludert (Hågvar 2007 s. 24).

I eksempelet med lykketabellen, er artikkelen inkludert i det avgrensede utvalget, men sportsresultater og odds er ikke tatt med, da ingen av sportssakene hadde større relevans til samfunnet i Colombia. Flystyrten i november var en ekstraordinær hendelse, og handler egentlig om et fotballag på vei fra Brasil som gikk tom for drivstoff (tilfeldigvis over jungelen i Colombia). Flystyrten er dermed ikke inkludert i det avgrensede utvalget. Som en presisering, er det viktig å understreke at kategorien ”nyhetsartikler” også innebærer portretter og reportasjer.

Sjanger	September	Oktober	November	Desember	Januar	Februar	Mars
Nyhetsartikkel	2	11		16	5	1	4
Kronikk/kommentar	2	7	2	14		1	1
Leder		7	1	4			
Notis	1	4		3	3	2	1
Annet	1	3		2			
Sum totalt	6	32	3	39	8	4	6

Tabell 1. Dagbladet, Verdens Gang, Aftenposten og Dagens Næringsliv.

Lite ble skrevet før og etter fredsavtalen og -prisen

Fredsavtalen mellom FARC-geriljaen og den colombianske regjeringen ble signert 26.09.16. I tabellen ovenfor kan man se at antall saker økte betraktelig i perioden rett etter avtalen ble signert og under utdelingen av Nobels fredspris i desember. Før selve fredsavtalen ble signert, var det få saker om Colombia. I oktober går det opp for avisene at fredsavtalen er en realitet, og det skjer en markant økning av antall saker, med 32 saker totalt. I november dabbet det av igjen, og vi når det laveste antallet for hele undersøkelsen. Bare tre saker handler om landet i november. I desember øker antallet betraktelig igjen med en topp på 39 saker. I januar, februar og mars er antallet ned på et tilsynelatende normalt nivå på 8, 4 og 6 saker. Det er få saker som drøfter hvordan det har gått etter fredsprisen.

Sport er den største kategorien

19 prosent av den totale dekningen er sport, medregnet odds. Det gjør det til oppgavens største kategori. De fleste sportssaker med substansielt innhold i analysen var likevel relatert til at et helt fotball-lag døde i flystyrten i november, og det er kodet som "katastrofe", da vekten lå på ulykken. Ellers var det for det meste sportsresultater og odds. Funnene ville nok sett annerledes ut hvis jeg hadde eliminert saker fra VG, da de nesten utelukkende står bak den store andelen i utvalget. Alt tatt i betraktning er sport den største kategorien, noe som samstemmer med tidligere funn, som ser den høye andelen sport i dekningen av Latin-Amerika som en indikator på mediernes fascinasjon for kontinentets fotballhelter (Eide og Simonsen 2008 s.19). Jeg kommer ikke til å vektlegge dette videre i analysen.

De fleste sakene er ansiktsløse

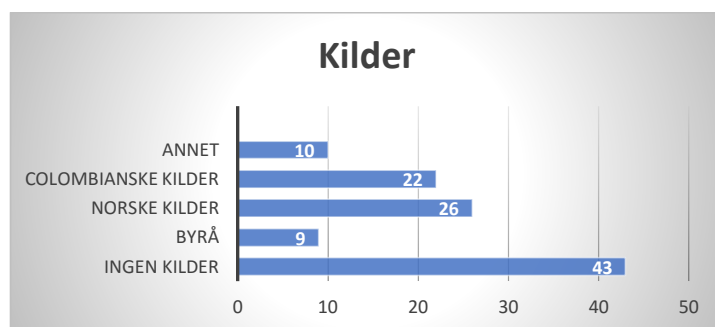

Diagram 2.Kilder

Diagrammet ovenfor tar utgangspunkt i det avgrensede utvalget på 98 saker. Jeg har kun telt de to første kildene i sakene, da de er mest fremtredende, og dermed mest betydningsfull for

rammedannelsen. Dekningen av Colombia i min analyse er påfallende ansiktsløs. 43 av 98 saker har ingen kilder. Ofte er dette meningsbærende journalistikk. Mannlige elitekilder og norske kilder er mest representert. President Santos er en av kildene som får snakke mest (9 ganger), etterfulgt av norske diplomater (7 ganger). Utenriksminister Børge Brende er en av kildene som blir mest brukt som kilde nummer to, sammen med såkalte norske Colombia-eksperter. Den typiske grasrotkilden fra Colombia er en kvinnelig FARC-soldaten, eller et sivilt offer for konflikt. Ingen urfolk eller paramilitære grupper har kommet til ordet. I kategorien ”annet” er det skriftlige kilder slik som eksempelvis BBC eller FN.

Mannlige ekspertkilder og kvinner som offer

Den kvinnelige kildeandelen er lav i dekingen av Colombia, men den kvinnelige FARC-soldaten skiller seg ut. Hun er hovedkilde i fire saker. Hva er det som gjør henne så interessant? Hendelser i barndommen blir beskrevet som avgjørende for at de ble med i FARC. ”Atalia begynte å tenke på hevn da hun var seks år gammel. - Soldater kom hjem til oss og skjøt pappa, forteller hun.” (Dagbladet 07.12.16) I en artikkel fra VG (10.12.16) hører vi en lignende historie fra en annen FARC-kvinne.

Faren til Castillo var analfabet og familien var fattig. Han fortalte at han ønsket at datteren skulle gjøre noe spesielt ut av livet sitt. - Jeg elsket ham og så opp til ham. Hun gikk ikke på skole, men jobbet med jordbruk for å tjene penger til familien. Da hun var 14 år døde faren. (Ibid)

Kvinnene blir her framstilt som offer for krig og fattigdom. Dette kan peke på en større trend. En stor undersøkelse av The Global Media Monitoring Project fra 2015, viser at det fortsatt er et stort gap mellom hvilke roller kvinner og menn får som kilder i mediene. Kvinner blir dobbelt så ofte portrettert som offer, og menn var 81 prosent av ekspertkildene i utvalget, mot 19 prosent kvinner (2015). Mannlige ekspertkilder har dermed større makt til å definere samfunnet, årsaken til ulike problem og løsningene på disse. I tilfelle Colombia, er det president Santos, utenriksminister Børge Brende, Norske fredsdiplomater og forskeren og samfunnsøkonomen Henrik Wiig, som i stor grad får komme i tale. De er dermed med på å skape rammene i tekstene. Alle er såkalte elite- og ekspertkilder, i kraft av sin posisjon (Allern 1996 s.151).

Det fins litteratur som viser at det er relativt vanlig med kvinnelige geriljasoldater i Latin-Amerika (Wickham-Crowley1992), noe som tyder på at journalistene ikke har gått over stokk

og stein bare for å finne en kvinne. Det er likevel ikke mennene som blir løftet fram i reportasjene, noe som kan forstås i lys av nyhetskriteriet ”sensasjon”. Det sier noe om vårt blikk på verden; en kvinne med våpen og militæruniform er rett og slett ikke et vanlig syn, og trigger derfor nysgjerrigheten.

Santos regjerer

Den colombianske presidenten, Juan Manuel Santos, var gjennomgående mye omtalt og diskutert i den generelle dekningen. Det er vanskelig å si hvor mange prosent av den totale dekningen som omhandler president Santos, da mange av kategoriene går inn i hverandre. Det vil være naturlig å nevne presidenten i mange sammenhenger, både i omtale av fredsforhandlingene, folkeavstemningen, fredsprisen, Nobel-arrangementet og Norges involvering i Colombia. Han er ofte hovedfiguren i mange av de hendelsesstyrte nyhetssakene i den undersøkte perioden. Selv fikk han direkte uttale seg åtte ganger, i motsetning til FARC-leder Rodrigo Londo som var førstehåndskilde en gang.

Presidenten har sitt på det tørre

I en artikkel fra Dagbladet (08.10.16) er Santos avbildet gråtende i hvit skjorte, med to høytstående støttespillere på siden, der i blant FNs generalsekretær Ban Ki-moon – også kledd i hvitt. Santos framstår som en mektig –men ydmyk– leder, med lommetørkleet godt plassert i den ene øyekroken. Andre mennesker er duse figurer i bakgrunnen. Overskriften lyder som følgende ”Krigeren som ble fredsaktivist”. Sammen med overskriften vil bildet kunne gi kulturelt betingede konnotasjoner, som kan gi mening til oppslaget (Hågvar 2007 s.66). De hvite skjortene kan tolkes som et symbol på fred, og tårene kan forstås som gledestårer.

Ifølge teorien til den amerikanske bildelæreren Donis Dondis, kan man plassere dette bildet i kategorien ”symbolbilde”. De er beskrevet som enkle, uten elementer som virker forstyrrende og drar oppmerksomheten bort fra *selve ideen*. Bildene aktiverer ”etablerte tankekonstruksjoner, forestillinger og stereotypier”(Eide, Bern og Ottosen). Vi skjønner at ”fredsaktivisten” er rørt, dette blir forsterket i artikkelen gjennom Børge Brende som sier ”Jeg har akkurat hatt en lang samtale med Santos, som er utrolig glad og rørt. Han takket Norges innsats, og håper nå at fredsprisen vil gi ham sterkere kort på hånda for å overtale de som var imot fredsavtalen” (Dagbladet 08.10.16). Det er tydelig at Santos har et godt forhold til Norge.

Helterammen

Fortellingen om ”krigshauken som ble fredsdue” blir godt innarbeidet i løpet av vinteren 2016. Helene Skjeggestad i Aftenposten kaller heltenarrativet for ”en klassiker”. Personlig støtter hun prisen, samtidig som hun mener den var problematisk. Blant annet fordi det bare var den ene siden av forhandlingsbordet som vant pris. Hun trodde det skulle bli mer diskusjon enn det det ble. ”Jeg syns jo selv at jeg var veldig kritisk, men diskusjonen døde fort bort”(Skjeggestad). Bergsaker understreker også at han syns fredsprisen var velfortjent, men at Santos ikke er en åpenbar hvit ridder. Han savnet fortellinger om lidelsene som har kommet som følge av Santos sin tid som forsvarsminister, og særlig tidligere tider. ”Med hele fortellingen om Colombia, så hører det også med at Santos representerer regjeringsstyrkene og det etablerte Colombia, som på mange måter har stått for de verste overgrepene”.

Bergsaker peker blant annet på da Santos satt som forsvarsminister under tidligere president Álvaro Uribe fra 2006 til 2009, i en tid hvor Uribe styrket militæroffensiven mot FARC og andre geriljagrupper. I perioden mellom 2002 og 2010 har regjeringsstyrkene blitt beskyldt for å stå bak over 5000 drap, først og fremst på fattige eller tilbakestående medlemmer av sivilbefolkningen. Den såkalte falsos positivos- skandalen, referer til at de drepte ble funnet i massegraver i ført geriljauniformer. Motivet var å vise til positive resultater i krigføringen mot geriljaen (Lindsay-Poland 2014). Ifølge Human Rights Watch ble drapene systematisk utført (2015).

Kritikerne står ikke i kø

Det finnes flere eksempler på kritiske kronikker og kommentarer, men ofte er sakene skrevet med et visst forbehold. Det er få av tekstene i mitt utvalg som går direkte i strupen på Nobelkomiteens valg av prisvinner. Blant de få, finner vi to leserinnlegg i Aftenposten. En leser kaller prisen for ”et slag under beltestedet” (Cardozo 2016), en annen leser skriver at det er ”en skandalepris”(Nissen 2016). Santos fremstår her som en skurk med egeninteresser, uverdigg en fredspris. Dette perspektivet er likevel meget underspilt i den generelle dekningen. Det er også nærliggende å tro at en lederartikkel som hyller fredsprisen vil være mer troverdig for leseren (ethos) enn et leserinnlegg. Selv om leserinnlegg blir publisert på bakgrunn av redaksjonelle avgjørelser, så har eksempelvis ledere en mye bedre plassering i avisa og representerer avisas egen mening (Hågvar 2007). Erlend Skevik i VG, sier det er stilt noen spørsmål rundt at Santos fikk prisen alene, men at det store bildet er at pressen har støttet prisen, ”nettopp fordi Norge har så sterkt eierskap til den”(Skevik).

Konfliktrammen

Man kommer ikke unna at Colombia er et land som er preget av flere tiår med krig, konflikt, intern fordrivelse, grove brudd på menneskerettigheter og krigen mot narkotika (Johansen 2013). Dette bildet av Colombia forsterkes kanskje ytterligere gjennom TV-serien Narcos, som har nådd populærkulturen i vesten. Pablo Escobars sønn, Juan Pablo Escobar har også nylig turnert Europa med sin selvbiografiske bok om sitt forhold til sin far, den berømte narkobaronen. Vi blir stadig påmint Colombias voldelige historie. Kjetil Wiedswang fra Dagens Næringsliv sier følgende om hvilke nyheter han mener finner veien til Norge: ”Det som tradisjonelt har funnet veien, har jo delvis vært konflikten innad i landet og forøvrig narkotika. Det er vel de to temaene som trigger interessen for norske medier”.

I perioden under fredsavtalen og -prisen har dekningen i stor grad dreid seg rundt disse hendelsene. Likevel er mer typisk utenriksstoff klart tilstede i halvårsperioden. Såkalt K-stoff. Bak uttrykket ligger begreper som konflikt, katastrofe, krise, konfrontasjon og krig. Flystyrten i november ble mye omtalt, katastrofer og konflikter var også tydelige tendenser. Konflikt står for 4 prosent av den totale dekningen, noe som kan høres lite ut. Men hvis man legger til alle sakene som handlet om folkeavstemningen og den konflikten som utspilte seg mellom partene der, samt artikler om ”narkotikavold”, så er vi oppe i 9,2 prosent av den totale dekningen. Men hva er det konfliktrammen kan utelate? Eide skriver at det implisitt i K-kriteriene ligger polarisering, og at ytterpunktene oftest blir det mest interessante for pressen, noe som kan føre til at mer nyanserte perspektiver ikke blir inkludert (Eide 2009 s. 19-21).

Stemmer som går tapt i krig

De største konfliktene som presenteres i mitt utvalg er ”Geriljaen mot regjeringen”, eller ”eks-president Uribe mot nåværende president Santos”, angående striden rundt fredsavtalen.

Kristina Johansen er utdannet journalist fra Bogota og har skrevet bok om Colombia. I boken sin er hun kritisk til norske medias dekning av landet.

Det er blitt skrevet lite om at en tredjedel av kongressmedlemmene, guvernørene og borgermesterne kan ha hatt forbindelser med de paramilitære gruppene det siste tiåret. At de væpnede styrkene etterforskes for flere tusen drap på sivile, som ble utgitt for å være ”falne opprørere”, har heller ikke fått mye oppmerksomhet. (2013 s.29)

Hun peker på to grunner til at slike nyheter ikke når Norge, for det første trekker hun fram at utenriksdekningen i større grad baserer seg på meldinger fra noen få, innflytelsesrike nyhetsbyrå. For det andre mener hun at sannheten er noe av det første som går tapt i krig, og at mektige krefter har kontroll over hva slags informasjon som slipper ut fra avsidesliggende konfliktområder (2013 s. 29). Mange perspektiv er altså vanskelig å nå for journalister her hjemme. Viljen til å dra inn i avsidesliggende jungelområder –som er potensielt farlig– for å grave fram ”sannheten”, blir en oppgave for de som er villige til å risikere livet. Det gjelder også for journalister i Colombia. Landet ligger nemlig på 129.plass i verden når det gjelder grad av pressefrihet, ifølge reporters without borders. Det gjør Colombia til et av verdens farligste land å være journalist i. Til sammenligning ligger Norge på 1.plass (2017).

Det er ikke uvanlig at Colombianske journalister bedriver selvsensur, fordi de knebles med trusler om vold fra ulike hold (ibid). Mange av de store mediene i Colombia eies dessuten av en liten gruppe som har tette bånd til politikken. Som et eksempel er president Santos tidligere redaktør av El Tiempo, den største avisen i Colombia (Freedomhouse 2016). Denne maktkonsentrasjonen i eierskapet og de vanskelige forholdene for gravejournalister i Colombia, kan være med på å forklare hvorfor vi bare ser toppen av isfjellet her hjemme.

En konflikt under radaren

Det er viktig å påpeke at det har vært både kritiske og kontekstsøkende kommentarer, samt beskrivende reportasjer i utvalget mitt. Flere av journalistene strekker seg langt for å speile de komplekse forholdene i Colombia. Tore Bergsaker fra Dagbladet er en av de som fikk muligheten til å reise på reportasjereise til Colombia i perioden for undersøkelsen, og beskriver reisen som ” noe à la det man holdt på med for 20 år siden”.

”70 drap som truer freden” (Dagbladet 10.12.16), handler om en drapsbølge på sosiale ledere i Colombia, drap som paramilitære grupper trolig står bak. I artikkelen er det små bilder av 44 av ofrene med en forklaring over hva slags sosialt engasjement som fikk de drept, og selve artikkelen er drevet av en ”case” som er under full beskyttelse. ”– Jeg har tre livvakter og kjører en skuddsikker bil. Jeg er nok en av de mest truede personene i Colombia nå, sier lederen for «Patriotisk marsj» i hovedstaden.” Denne beskrivelsen gir oss god innsikt i hvordan friheten til et individ i verste fall må vike for ytringsfrihet i Colombia, og teksten beskriver en konflikt som får inngripende konsekvenser for enkeltindivider. Bergsaker setter

drapene i en større kontekst, noe som kan gjøre det lettere å forstå hvorfor de oppstår, og potensielt hvilket omfang det kan få.

Drapsbølgen minner om det som skjedde forrige gang FARC forsøkte å etablere et sivilt parti. På 80-tallet ble 1163 medlemmer av partiet Patriotisk Union drept, og 120 forsvant uten noen gang å komme til rette. (ibid)

Artikkelen er viktig å nevne fordi den belyser et tema som har fått lite oppmerksomhet i perioden for undersøkelsen. Reportasjen, samt en notis i VG (01.02.17), er de eneste som nevner drapene eksplisitt. Ellers kan det virke som om ”drapsbølgen” har gått under radaren.

”Krigens pris” er en annen reportasje fra Bergsaker som jeg ønsker å trekke fram. Her fortelles mange ulike historier til mennesker som lever i forskjellig konfliktområder i Colombia, eller har flyktet på grunn av krig og konflikt. Vi får se bilder av dem i deres miljø. Reportasjen gir et innblikk i hvordan menneskene der opplever livet, gjennom deres øyne og historier. Verken paramilitære eller geriljaene blir utpekt som verre enn den andre, og det er lett å forstå hvor kompleks konfliktene i Colombia faktisk er (Dagbladet 10.12.16).

Norge på vegne av Colombia

Norge mener mye om Colombia. 18 prosent av den totale dekningen i utvalget er meningsbærende journalistikk. Hvis vi tar utgangspunkt i det avgrensede utvalget, så er hele 43 prosent av dekningen meningsbærende i form av ledere, kronikker, leserinnlegg og kommentarer. Det som kjennetegner denne typen journalistikk er at det inneholder få eller ingen muntlige kilder, og at tekstene framstår som personen eller avisas egne meninger. Ledere er dessuten ofte skrevet av en anonym person i avisas redaksjon, noe som gjør det vanskelig å verifisere informasjonen.

Meningsbærende journalistikk er ikke ment å være nøytralt og forfekter heller ikke noen form for objektivitetsidel (Knudsen 2016 s.2), dermed kan man spørre seg om det er noe poeng å analysere rammene? Samtidig er det verd å drøfte hva det har å si at Norge låner sin stemme til Colombia. Eide skriver at det kan være både naturlig og nødvendig at noen snakker på vegne av andre, det blir først problematisk ”om ”på-vegne av”-snakket tilsynelatende alltid lar seg innpasse i en hierarkisk struktur, der ”de oppe” snakker på vegne av ”de nede”” (Eide 2001 s. 21).

Skjeggestad, som er en representant for meningsjournalistikken, sier at ”det hadde vært problematisk om avisene ikke hadde noe reportasjestoff, da meningsbærende journalistikk er viktig for å skape sammenheng og kontekst utover reportasjene”. Det finnes som sagt reportasjer i utvalget mitt som kan legitimere kontekstsøkende analyser. Den sterke representasjonen av meningsstoff kan kanskje også ses i sammenheng med at jeg har valgt å analysere papiraviser, som er kjent for å være en analyseplattform. Nett-dekningen hadde muligens sett annerledes ut, noe som er viktig å påpeke.

Norge som fredsnaasjon

Når Norge kommer inn i bildet, blir Colombia for alvor interessant for norske journalister. Det mangler ikke på saker som handler om norske diplomater eller politikeres innsats for fred. Etter sport, er ”Norsk fredsdiplomati” den største aspektkategorien i utvalget mitt, og står for 8,3 prosent av den totale dekningen. Denne kategorien inneholder saker som handler om: *Norge som pådriver for fred og stabilitet internasjonalt, saker som hyller Nobelkomiteen fordi Norge bidrar til skape press på fredsprosessen, saker om norske diplomater, saker som fremmer et perspektiv om at Norge bør fortsette å støtte Colombia og saker som diskuterer Norge som fredsnaasjon.* Jeg har valgt å definere dette som ”den norske fredsrammen”. Det som kjennetegner rammen er at norsk innsats for fred i Colombia blir framstilt som løsningen på konflikten, andre mulige løsninger eller bidragsyttere til fredsavtalen blir ikke ”sett”. Vi ser Colombia gjennom norske briller, som preges av lite kritikk. I tillegg til at den ofte har en normativ undertone; Norge *bør* støtte Colombia, i stedet for at vi spør ”bør Norge støtte Colombia?”

Det fins eksempel på journalister som utfordrer den dominerende rammen. Kjetil Wiedswang i Dagens Næringsliv stiller spørsmål om Norge bør gi seg som fredsmekler, og peker på tidligere mislykkede forsøk i Palestina, Sri Lanka og Sør-Sudan. ”Hvis andre land med større ressurser og mer lokal kompetanse kan gjøre denne jobben bedre, bør Norge søke alternative arenaer for å drive utviklingsarbeid” (Dagens Næringsliv 06.10.2016). Han påpeker likevel at ”Én suksess kan legitimere mange fiaskoer”.

Nyhetsmediene utgjør en viktig arena der fortellinger om krig, fred og konflikt formidles til offentligheten. Sigurd Allern skriver at vi gjennom slike medier får beskrevet en verden i endring, samtidig som mediene velger filteret vi skal se og vurdere disse endringene ut i fra.

(1992 s.35). I denne sammenhengen kan vi kalle det for et ”hjemlig filter”, inspirert av medieforsker Hillel Nossek, som mener at det som penetrerer filteret er nyheter for et forestilt publikum, i den forstand et nasjonalt publikum (Eide og Simonsen 2009 s. 15f). Men det ”hjemlige filteret” kan kanskje også forklares med at mediene har en kulturell funksjon – nemlig å skape en sammenheng og videreføring mellom fortid og nåtid (1992 s.35). Det kan kanskje være aktuelt å se den norske fredsrammen som en forlengelse av forestillinger om oss selv som en fredelig nasjon. Krøvel skriver at noen norske myter er særlig motstandsdyktig, slik som at nordmenn er et spesielt fredfullt folkeslag.

Ny informasjon kan forteljust, fortolkast og forståast som episoder i eit lengre narrativ, trygt forankra i dei bileta me frå før har om oss sjølve. Men slike kraftfulle nasjonale mytar kan skine så klart at dei kastar skugge over røyndomen (2015 s.85).

Norsk laks skaper fred

I en av de få nyhetsartiklene fra september, ”GERILJA-DIPLOMATIET” (VG 25.09.16), blir vi kjent med en norsk diplomat. ”På et enkelt podium står den norske diplomaten Dag Nylander sammen med fire andre menn i hvite skjorter. De siste fire årene har han jobbet døgnet rundt for å få på plass avtalen som skal gjøre slutt på borgerkrigen i Colombia.” Gjennom artikkelen lærer vi at ”spektakulære operasjoner i jungelen bidro til å sikre freden” og at ”flytebåren norsk laks blir en sentral ingrediens i det tillitsskapende arbeidet”. I en artikkel fra Dagbladet får vi også høre om den fredsbringende laksen.” Dag Nylander skapte fred i Colombia med øl og norsk laks” (Dagbladet 21.12.16).

Det finnes eksempler på artikler som følger opp hvordan det går etter fredsprisen, eksempelvis en artikkel fra VG fra en FARC-leir, om et par som endelig har fått muligheten til å stifte familie etter oppløsningen av geriljagruppen. Teksten dreier seg likevel inn på Norges innsats for fred, og Børge Brende blir eksempelvis beskrevet slik: ”FARC-lederen, Ivan Marques, smilte fra øre til øre da utenriksminister Børge Brende, lovet støtte til å hjelpe 7000 geriljasoldater inn i det sivile samfunnet” (05.03.17). Skevik forklarer at identifikasjon og sensasjon var de to viktigste nyhetskriteriene for VG i dekningen av Colombia, og at VG sin dekning av landet i all hovedsak har dreid seg om Norges rolle i fredsprosessen, fortalt gjennom de norske diplomatene. ”Vi har i liten grad vært til stede og rapportert om hvordan dette påvirker sivile, ofrene etter konflikten.” Han understreker at å fortelle historier gjennom folk leserne kan identifisere seg med, ikke utelukker å forklare bakgrunnen for konflikten.

Skjeggestad mener nyhetskriteriet ”vesentlig” trumfer i utenriksjournalistikken i Aftenposten. Med tanke på Colombia peker hun på at det har blitt skrevet mer om landet når det har skjedd store hendelser, slik som gjennombrudd i fredsforhandlingene, folkeavstemningen og Nobels fredspris.

Det må være ganske store ting før det når helt hjem, med mindre det er kjempe kuriøst, og det driver ikke vi så mye med. Det er nok det at det må være vesentlig, så har jo Colombia hatt et fortrinn med at man har ”den norske linken” som går tett inn i fredsprosessen, da er det lettere å relatere det. (Skjeggestad)

Den norske linken–journalistene svarer

På spørsmålet om norske journalister har vært kritiske til Norges involvering i den forhenværende fredsprosessen, svarer Erlend Skevik fra VG:

Nei, i den grad norsk presse har fulgt denne prosessen i det hele tatt, har jeg inntrykk av at det har vært lite kritiske spørsmål rundt det norske engasjementet. Tvert imot har man, også VG, bidratt til å bygge opp under bildet av Norge som ”uselvisk fredsnasjon” (Skevik).

Kan det være problematisk? På dette spørsmålet svarer Tore Bergsaker i Dagbladet:

Ja, i forhold til å gi et totalt bilde, så er det det, men jeg skjønner at det blir sånn. Det er jo en åpenbar norsk link med tanke på Colombia, og litt av jobben som utenriksjournalist er å ”dra det hjem” og skape interesse i Norge. Det kan ofte være en god fortelling om Norge som nasjon, eller involverte nordmenn (Bergsaker).

Bergsaker mener at pressen kunne vært mer kritisk til Norge som fredsmekler, men er usikker på hva det kritiske perspektivet skulle ha vært. Han er åpen for at det kan være ting han ikke vet om. Det er nemlig vanskelig å få innsyn i fredsprosesser mens det foregår, da det ofte er hemmelige møter bak lukkede dører. Kjetil Wiedswang fra Dagens Næringsliv, mener det er pussig at det knapt er noen som har fult prosessen tett på, verken i Colombia eller på Cuba. Han peker på en forklaring, nemlig at når en er i en slik prosess, er det begrenset hva partene kan si. Skevik peker i tillegg på en annen grunn– at slike prosesser ikke er så nyhetsvennlig. De tar tid og genererer små bevegelser, hvor man går inn og ut av møterom og pusser på avtaletekster. ”Det gir ikke noe grunnlag for spektakulære bilder, og det blir vanskelig å gjøre det lett tilgjengelig for folk.” (Skevik)

Når det gjelder å følge opp fredsprosessen, mener Helene Skjeggstad i Aftenposten at det handler om prioriteringer i redaksjonene. Hun kaller Latin-Amerika for en *kronisk dårlig samvittighet*, og tror det gjelder for de fleste norske redaksjoner.

Hvis man får valget mellom å dekke valget i USA eller oppfølgingen av fredsprosessen i Colombia, så taper dessverre Colombia i prioriteringskampen. Det er ingen som synes det er gøy, men det er bare slik medievirkeligheten er (Skjeggstad).

Del 5 Konklusjon

Min problemstilling var; hva kjennetegner pressedekningen av Colombia –i fire riksdekkende papiraviser– i perioden september 2016 til utgangen av mars 2017?

Det har jeg gjennom denne oppgaven forsøkt å svare på ved hjelp av mine forskningsspørsmål; *Hvilke perspektiver og tendenser dominerer i dekingen av Colombia før, under og rett etter fredsavtalen og -prisen? I hvilken grad blir alternative perspektiver løftet fram? Og hvor mye skriver norske medier om Colombia, hva skriver de og når samler det seg opp?*

De mest interessante funnene i denne oppgaven er at meningsbærende journalistikk er framtrekkende, og kildene derav fraværende. Innholdsanalysen viser at dekingen er hendelsesstyrt, og tallene gjør store utslag når det finnes en norsk link– nemlig fredsavtalen og Nobels fredspris. Det stemmer langt på vei med funnene til Krøvel, som fant at Guatemala ikke var ansett for å være nyhetsverdige i seg selv, men ble dekket når hendelser i Guatemala fortalte nordmenn noe om Norge (2011 s.4).

Sakene om president Santos kan plasseres i en helteamme, hvor transformasjonen av presidenten –fra djevel til engel–, blir mer vektlagt enn den problematiske bakgrunnen til presidenten. Ofrene for regjeringsstyrkenes massedrap blir dermed et glemt element i fortellingen om krig og konflikt i Colombia. Det samme gjelder drapene på ”sosiale ledere”, som i liten grad blir nevnt i utvalget.

En ny, karismatisk pinsebevegelse på frammarsj i Colombia- kan ha hatt en større påvirkning på resultatet av folkeavstemningen i 2016 (SVT play 2017). Ingen reportasjer, eller

nyhetsartikler vinkler eksplisitt på dette, selv om det nevnes i noen faktabokser og politiske analyser. Det er kun ett debattinnlegg fra VG (av en journalist bosatt i Brasil) som legger vekt på religionens innflytelse og makt i Latin-Amerika (04.12.16). Religion er ansett for å være utrolig viktig for mange mennesker i Latin-Amerika, og det religiøse blikket i Colombia er sånn sett et perspektiv jeg savnet. På bakgrunn av mitt materiale vil jeg driste meg til å påstå at alternative perspektiv i liten grad ble løftet fram i mitt utvalg.

Det er viktig å si at jeg på ingen måte har noen formening vedrørende Norges rolle som fredsmekler. Målet mitt har heller ikke vært å angripe noen journalister eller beskyldt fredsmeklerne for å figurere i media. Tvert i mot, så har jeg med denne oppgaven sett at alt er som det pleier å være når Norge er involvert i fredsprosesser i andre land (Eide 2009, Krøvel 2011). Vi speiler oss i Colombia, og ser Norge som en løsning på en langvarig konflikt. Vi kjenner igjen narrativet fra Norges tid på Sri Lanka, hvor daværende utenriksminister Jan Petersen ble kalt for "Freds-Jan" og "Tøffe-Jan" av VG, og Norges innsats for fred ble hyllet i mediene (Krøvel 2009 s. 55). De samme tendensene kan vi spore tilbake til andre fredsprosjekt hvor Norge har vært involvert, blant annet i Midtøsten, Sør-Sudan og Guatemala (Ibid s. 68)

Mens fortellingene om Norge som fredsnasjon lever i beste velgående, har historien lært oss at Norge har mislyktes gang på gang. Kritikken kommer gjerne i ettertid. Hilde Henriksen Waage har vært en av de ledende i kritikken av Oslo-prosessen (Midtøsten). Hun etterlyser en rekke savnede dokumenter fra Utenriksdepartementet, og stiller seg tvilende til Norges reelle innflytelse som fredsmekler på den tiden. "Norges svake stilling gjorde at Norge i virkeligheten ikke hadde noe annet valg enn å akseptere hva den sterkeste parten –Israel– foreslo" (Waage 2012 s.63-64).

Kan det være at journalistene, i iveren etter å skape en norsk fredsramme, lar Norges interesser i fredsavtalen og -prisen overskygge andre aspekter ved samfunnet i Colombia? At ved å etterstrebe en lett tilgjengelig vinkel, ikke oppdager kritikkverdige forhold underveis? Flere av informantene mine viser til at Latin-Amerika er lavt på dagsorden for norske journalister, og *identifikasjon* brukes som et aktivt grep for å dra stoffet hjem for et norsk publikum. Med en utenriksjournalistikk under press og kutt i reisebudsjettene, blir dette tydeligere. Journalistene blir mer avhengig av norske myndigheter og hjelpeorganisasjoner som kilder, og får i liten grad bygd opp et solid kildenettverk i utlandet. Dette kan spesielt

være problematisk når fredsprosessene føres bak lukkede dører. Journalistene rekonstruerer scener i ettertid, og norske diplomater og politikere får langt på vei definere hendelsesforløpet.

Jeg har også merket meg at Aftenposten, VG, Dagbladet og Dagens Næringsliv, benytter seg av ulike rammer på samme tema. VG og Dagbladet er avisene som i størst grad benytter ”den norske fredsrammen”, noe som har vært naturlig for meg å vise gjennom eksempler i teksten. Dagens Næringsliv og Aftenposten kan i noe større grad knyttes til ”på vegne av-snakket”. Dette skyldes mest sannsynlig at avisene har ulike målgrupper. Det kunne vært interessant for andre etter meg å inkludere flere medier i en lignende undersøkelse, for å se på slike forskjeller. Her er det relevant å nevne NRK.no, som ikke har like sterke kommersielle interesser som de andre avisene. Det hadde også vært interessant å se om det er noen forskjell på radio, TV, nett og avis. En annen problemstilling som har meldt seg under arbeidet, er journalistenes avhengighet til de norske kildene i sakene om fredsdiplomati. Hva har det å si for historien som skrives i ettertid?

Hætta og Greger fant i sine funn at norske medier ofte ”ser Latin-Amerika gjennom nordamerikanske briller”. De beskriver at mange av sakene handler om hendelser som påvirker USA eller som handler om forhold på grensen til USA. (2016) Dette funnet skiller seg ut fra mine funn, da jeg i liten grad har observert en slik tendens. Det tror jeg har sammenheng med at Norge har vært så involvert i Colombia. Derfor ser vi Colombia gjennom vår egen linse.

Litteraturliste:**Bøker:**

Allern, Sigurd (1996) *Kildenes makt- ytringsfrihetens politiske økonomi*. Pax Forlag, Norge.

Allern, Sigurd (2015): *Journalistikk og kildekritisk analyse*. Oslo: Cappelen Damm

Eide, Elisabeth (2001): *De der nede-reportasje utenfor allfarvei*, IJ-forlaget, Kristiansand.

Eide, Elisabeth & Anne Hege Simonsen (2008): *Verden skapes hjemmefra - Pressedekningen av den ikke-vestlige verden 1902-2002*, Unipub, Oslo.

Eide, Elisabeth & Anne Hege Simonsen(red) (2009): *Dekke verden! Lærebok i utenriksjournalistikk*. IJ-forlaget, Kristiansand.

Eide, Bernt & Rune Ottosen: (2009): "Norge skaper seg en plass i verden" I: Eide, Elisabeth & Anne Hege Simonsen (red.): *Dekke verden! Lærebok i utenriksjournalistikk* (s. 93-104). Kristiansand: IJ-forlaget.

Eide, Elisabeth (2012): "Backlash i mediene? Journalistikk og kjønn" I: Kristin Skare Ogeret (red.): *Norske medier* (s.134-159). Oslo: Cappelen Damm Høyskoleforlaget.

Eide, Elisabeth & Kristin Skare Orgeret (red.) (2015): *Etter beste kjønn- Kjønnsperspektiv på medier og journalistikk*, universitetsforlaget, Oslo.

Hågvar, Benestad Yngve (2007): *Å forstå avisa- innføring i praktisk presseanalyse*, Fagbokforlaget, Bergen.

Johansen, Kristina (2013): *Frykten har et ansikt. Rapport fra Colombia*, H. Aschehoug & co, Oslo.

Østbye, Helge, Knut Helland, Karl Knapskog, Leiv Ove Larsen og Hallvard Moe (2013): *Metodebok for mediefag* (4.utgave). Bergen: Fagbokforlaget

Waage, Hilde Henriksen (2012): "Et norsk mysterium – de forsvunne dokumentene fra fredsprosessen i Midtøsten". I: Krøvel, Roy & Kristin Skare Orgeret (red.): *Historier om verden* (s. 63-66). Kristiansand: IJ-forlaget.

Krøvel, Roy (2009): "Norge skaper seg en plass i verden" I: Eide, Elisabeth & Anne Hege Simonsen (red.): *Dekke verden! Lærebok i utenriksjournalistikk* (s. 55-74). Kristiansand: IJ-forlaget.

Tidsskrifter:

Beyer, Audun (2010) "Hvordan studere generiske nyhetsrammer? – Forslag til metodiske forbedringer" Norsk medietidsskrift. Volume 17, s. 162-178. URL: <https://www.idunn.no/nmt/2010/02/art02?languageId=2>

Knudsen, Erik (2016): "Journalistikkens fremstillingsmakt- nyhetsrammer, meningsdanning og medialisering". Universitetet i Bergen. URL: http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/erikknudsen_avhandling.pdf

Krøvel, Roy (2011) "A symbiotic relationship: Norwegian diplomacy and Norwegian journalism on war and peace in Guatemala". Conflict & communication online, Volume 10, No.1. URL: http://www.cco.regener-online.de/2011_1/pdf/kroval.pdf

Krøvel, Roy (2015) "Fred som dialog? Korleis kan dei sosiale rørsleane skape eit alternativ?". Samtiden, Volume 234, s.85-95. URL: https://www.idunn.no/samtiden/2015/03/fred_som_dialog_korleis_kan_dei_sosiale_roerslene_skape_eit

Lindsay-Poland, John (2014): "Guerrillas Killed in Combat" and the Colombian Military's Persistent Impunity". Academic search premier. Nacla report on the Americas Volume iV, nr.2

Van Gorp, Baldwin (2006): "The Constructionist Approach to Framing: Bringing Culture Back In". Journal of communication, volume 57, issue 1, s.60-78. URL:
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.0021-9916.2007.00329.x/full>

Nettartikler:

Freedomhouse (2016): "Colombia" URL: <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2016/colombia> (Lesedato 30.05.17)

Human Rights Watch (2015): "Colombia: Top Brass Linked to Extrajudicial Executions." URL: <https://www.hrw.org/news/2015/06/24/colombia-top-brass-linked-extrajudicial-executions> (lesedato 01.06.17)

Universitetet i Oslo (2008). URL:
https://www.uio.no/forskning/tverrfak/culcom/nyheter/2008/verden_skapes_hjemmefra.html
(Lesedato 30.05.17)

Reporters without borders (2017): "Colombia". URL: <https://rsf.org/en/colombia> (Lesedato 30.05.17)

Nyhetsartikler på Retriever:

Dagens Næringsliv (06.10.2016): "Fredsnasjonen", s. 2.

Dagbladet (20.09.16): "70 drap som truer freden-Nobels fredspris", s. 20-23 (lesedato 2.06.17)

Dagbladet (08.10.16): "Krigeren som ble fredsaktivist – fredsprisen 2017", s.16

Dagbladet (07.12.16) "Utslitt av 52 år med krig – Ingen vet noe særlig om fred i Colombia. Gamle fiender skal bo i samme by og mange vil ødelegge for freden", s.6-9,11.

Tverrfaglig fordypningsoppgave

JB2900_1

Kandidatnummer: 120

Dagbladet: (10.12.16): "Krigens pris", s. 20-23,25

Dagbladet (21.12.16): "Balansekunstner og fredsmekler", s.16.

Cardozo, Nestor (12.10.16): "Fredsprisen treffer som et slag under beltetstedet". Aftenposten. s.26

Nerdal, Roar (04.12.16): "Pinsevinden over Americas AMERIKA" VG, s. 32-33.

Nissen, Thor Krefthing (12.10.16): "En skandalepris!". Aftenposten, s.23.

VG: (25.09.16): "GERILJA-DIPLOMATIET", s.10-12.

VG: (10.12.16): "FARC-medlem forteller: Slik var mitt liv med geriljaen.", s.32.

VG (01.02.17): "Tjenestemenn i Colombia sier 17 ledende aktivister er drept", s 18.

VG (15.03.17): "Dere skal vite at Norge vil hjelpe til at dere får deres ønsker om fred og – forsoning oppfylt", s.19-21.

Annet:

Hætta, Andreas & Greger, Mats With (2016): "En hvit flekk på mediekartet"

Fordypningsoppgave i journalistikk. Oslo. URL: <https://fagarkivet.hioa.no/en/item/en-hvit-flekk-pa-mediekartet-en-gjennomgang-av-norsk-pressedekning-av-latin-amerika-i-perioden-2002-2015>

SVT-play (2017) "Korrespondenterna- Religion og Makt säsong 18" URL:

<https://www.svtplay.se/video/13393500/korrespondenterna/korrespondenterna-sasong-18-avsnitt-7?start=auto&tab=senaste> (seerdato 20.05.17)

Del 7 Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

Informantene:

Utenriksjournalist i Dagbladet:
Tore Bergsaker

Utenriksjournalist i VG:
Erlend Skevik

Kommentator i Aftenposten:
Helene Skjeggestad

Kommentator i Dagens Næringsliv:
Kjetil Wiedswang

Forhåndsdefinerte Spørsmål:

- Hvilke nyhetskriterier var viktige for deg i din dekning av Colombia under fredsprosessen og -prisen? (Vesentlighet, identifikasjon, sensasjon, aktuelt, konflikt)
- Har du noen tanker om hvilke prioriteringer som gjøres når norske redaksjoner velger hvilke utenrikssaker eller land som skal dekkes?
- Kan kutt i reisebudsjettet til journalister eller mangel på korrespondent i Latin-Amerika påvirke hvilke vinklinger og kilder som dominerer i dekningen av Colombia? I så fall, på hvilken måte?
- Har du inntrykk av at norske journalister har vært kritisk til Norges involvering i den forhenværende fredsprosessen i Colombia og utdelingen av Nobels fredspris til president Juan Manuel Santos?
- I min analyse ser jeg at meningsbærende journalistikk (ledere, kronikker, kommentarer) er høyt representert i dekningen av Colombia fra september 2016- mars 2017. Hvorfor tror du vi mener så mye om Colombia i den perioden?

Vedlegg 2: Innholdsanalyse

Link til PDF:

<https://drive.google.com/file/d/0BzjVe9OsJeO5eG9HVVF4em5jLVk/view?usp=sharing>

2 OPPGAVE

Evt. vedlegg

Last opp filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Ingen fil er lastet opp

3 OPPGAVE

Evt. vedlegg

Last opp filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Ingen fil er lastet opp

4 OPPGAVE

Evt. vedlegg

Last opp filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Ingen fil er lastet opp
